

Gogolin

15 lat programu Odnowa Wsi

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich Europa inwestująca w obszary wiejskie
Publikacja pt. „Gogolin. 15 lat programu Odnowy Wsi” współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach
Osi 4 Leader Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013
– Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Gogolin

15 lat programu Odnowa Wsi

Szanowni Mieszkańcy!

Piętnaście lat wdrażania programu Odnowa Wsi to wielowymiarowe doświadczenie, które zasadniczo

zmieniło myślenie o sprawach dotyczących małych społeczności lokalnych, takich jak wsie i dzielnice. Dzięki Odnowie Wsi bardzo wiele zyskałimy, a co jest najcenniejsze, beneficjentami są przede wszystkim mieszkańcy, przed którymi otworzyły się nowe, wspaniałe możliwości. Działania w zakresie Odnowy Wsi stały się również jednym z priorytetowych elementów polityki rozwoju gminy. Korzystamy przy tym z dobrych praktyk gmin partnerskich, a jednocześnie dzielimy się doświadczeniami z wszystkimi, którzy chcieliby skorzystać z naszych rozwiązań.

Niezmiernie cieszy fakt, że gmina Gogolin jest w ścisłym gronie pionierów, którzy podjęli wyzwanie! Odnowa Wsi uczy bowiem samorządności, odpowiedzialności, zaangażowania i troski o wszystko, co dzieje się w najbliższym otoczeniu. Jest naszą ambicją, aby do 2013 wszystkie lokalne grupy działania zrealizowały założenia drugiego etapu programu Odnowa Wsi – „Akcja Wieś Przyszłości”. Realizacja wszystkich przedsięwzięć nie byłaby jednak możliwa bez wsparcia władz samorządowych, w tym Rady Miejskiej w Gogolinie. Bardzo serdeczne podziękowania kieruję do sołtysów i przewodniczących dzielnic, prezesów stowarzyszeń, lokalnych liderów oraz do mieszkańców, dzięki którym program Odnowa Wsi w Gminie Gogolin tak pięknie się rozwija.

**Burmistrz Gogolina
Joachim Wojtała**

Gmina Gogolin jako jedna z pierwszych w województwie opolskim i w Polsce przystąpiła do programu Odnowa Wsi. Pionierskim sołectwem był Kamień Śląski.

Odnowa Wsi to program zainicjowany w Polsce 15 lat temu przez Ryszarda Wilczyńskiego – wówczas przewodniczącego Sejmiku Samorządowego Województwa Opolskiego. Inspiracją dla Opolszczyzny były doświadczenia Dolnej Austrii oraz partnerskiego landu Nadrenia-Palatynat w ramach programu „Dorferneuerung”.

Głównym celem programu jest poprawa warunków życia mieszkańców wsi poprzez przygotowanie społeczności wiejskich do koniecznych zmian, głównie w rolnictwie, tworzenie i wspieranie organizacji gospodarczych i społecznych zdolnych do samodzielnej realizacji projektów we współpracy z samorządami oraz instytucjami działającymi na rzecz wsi i rolnictwa.

Istotą programu jest rozwój wsi przy jednoczesnym zachowaniu jej unikalnej tożsamości. Krajobraz i kulturowa odrębność oraz wartości duchowe i materialne zostają wyeksponowane, a poczucie współodpowiedzialności i wspólnoty jest rozwijane oraz wspierane przez samorząd lokalny.

Odnowa Wsi jako długofalowy i konsekwentnie realizowany proces prowadzi do świadomego, osobistego zaangażowania mieszkańców, wytykającego z odpowiedzialności za własną przyszłość, daje możliwość samorealizacji i poczucia uczestnictwa we wspólnocie, uaktywnia. Mobilizuje siły i zasoby własne, wykorzystuje posiadane atuty i szanse, jakie znajdują się w lokalnym otoczeniu.

..... Lokalne grupy działania, liderzy, animatorzy. Oni... czyli my!

Jednym z najważniejszych etapów programu Odnowa Wsi było stworzenie w gminie Gogolin lokalnych grup działania, skupiających animatorów, ludzi z pasją oraz wsparcie logistyczne i finansowe ich działalności.

Liderzy aktywizują mieszkańców do priorytetowych, wspólnie ustalonych działań, mających na celu poprawę wizerunku swoich wsi i warunków życia. Zespołowo opracowany Plan Rozwoju Miejscowości na lata 2007-2013 przedstawia zarys historyczny, opisuje szczegółowo zasoby społeczne i infrastrukturalne miejscowości, plan zadań inwestycyjnych i społecznych. We wszystkich sołectwach takie plany zostały napisane, skonsultowane i uchwalone.

Zasadniczy wpływ na uaktywnienie społeczności wiejskich miało powołanie stowarzyszeń, które aplikują o środki zewnętrzne na realizację zaplanowanych przedsięwzięć:

- > Stowarzyszenie Przyjaciół Kamienia Śląskiego (2003),
- > Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Kamionek (2007),
- > Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Górażdzie (2008),
- > Stowarzyszenie Razem dla Obrowca (2009),
- > Stowarzyszenie Ziemia Malińska (2009),
- > Stowarzyszenie Nasz Kartubiec (2009),
- > Stowarzyszenie Kraina Białej Damy Zakrzów-Dąbrówka (2010),
- > Stowarzyszenie Wykuwamy Przyszłość w Choruli (2010),
- > Stowarzyszenie Wsi Odrowąż (2010),
- > Stowarzyszenie Piękny Skrawek Gogolina – Strzebnów (2010).

W 2008 roku Rada Miejska w Gogolinie zatwierdziła dla wszystkich sołectw i dzielnic Plan Odnowy Miejscowości. Sołectwo, które posiada aktualny Plan Rozwoju, może ubiegać się o środki pomocowe z Unii Europejskiej, w szczególności z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

W

2003 roku zarejestrowano Stowarzyszenie Przyjaciół Kamienia Śląskiego, którym od początku kieruje Zbigniew Kawa – rady, sottys, a zarazem lider Odnowy Wsi. Jedną z pierwszych wspólnych prac było zagospodarowanie skweru za przystankiem w ramach dotacji otrzymanej z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego.

Za zajęcie I miejsca w konkursie „Piękna Wieś Opolska” Kamień Śląski otrzymał wsparcie Instytutu Budownictwa i Architektury Krajobrazu na Wydziale Inżynierii Kształtowania Środowiska i Geodezji Akademii Rolniczej we Wrocławiu. Studenci instytutu pod naukową opieką dr inż. arch. Ireny Niedźwieckiej-Filipiak opracowali dokument „Koncepcja wsi” wraz z planem zagospodarowania i inwentaryzacją budynków. Wyeksponowano miejscowy kamień wapienny jako materiał dekoracyjny, ukazujący charakter wsi, określono tereny zielone oraz koncepcję nasadzeń dopasowanych harmonijnie do otoczenia. W roku 2012 Kamień Śląski otrzymał tytuł „Najpiękniejsza z Najpiękniejszych” w ramach konkursu „Piękna Wieś Opolska”.

Według zaleceń projektantów w 2004 roku przeprowadzono kompleksową rewitalizację stawu wiejskiego. Odtąd centrum wsi, ubogacone architektonicznie wapienną skałą zachwyca i zachęca do naśladowania, stanowi też inspirację dla projektantów domów i ogrodów.

*Gdyby nie ludzie,
ich entuzjazm
i wsparcie, liderzy
nie mieliby szans,
by dokonać odnowy*

*swoich wsi. U nas w Kamieniu Śląskim
takim liderem, który porwał mieszkańców
do wspólnych działań, był nieżyjący
proboszcz ks. Herman Piechota.*

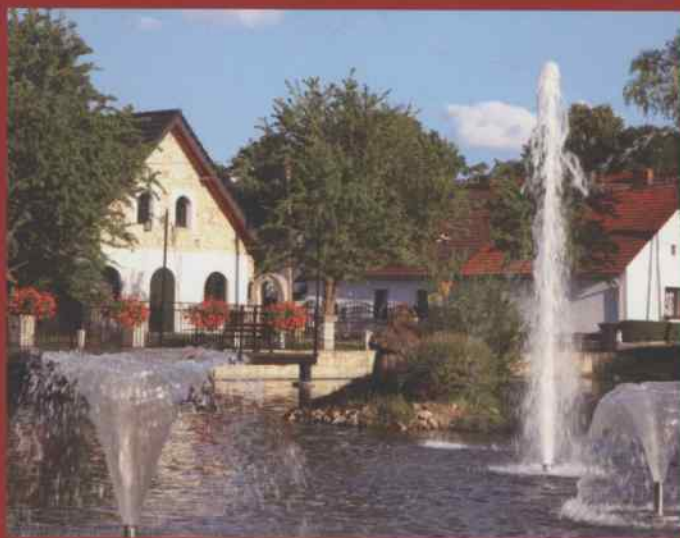
*To był rok 1992. Otworzył dla wszystkich
ogród plebański, żeby cały teren
służył mieszkańcom. Potem pozwalał
na farskim polu budować boiska
i plac zabaw. Jego inicjatywą była
adaptacja budynku gospodarczego
na centrum kulturalne wsi.*

*Marzą nam się nowe nawierzchnie
boisk i wyremontowane drogi
oraz wzbogacanie naszej izby tradycji
w kolejne skarby kamieńskiej ziemi
– mówi sottys i lider **Zbigniew Kawa**.*

Kamień Śląski

wzorzec i symbol Odnowy Wsi Opolskiej

Kamień Śląski to jedna z pierwszych wsi w województwie opolskim, która przystąpiła do programu Odnowa Wsi w 1999 roku. Już w 2000 roku Kamień Śląski otrzymał wyróżnienie w Europejskim Konkursie Odnowy Wsi, a w roku 2004 pierwszą nagrodę w konkursie „Piękna Wieś Opolska”.

Na terenie wsi działają: Stowarzyszenie Przyjaciół Kamienia Śląskiego, Rada Sotecka, Koło Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego na Śląsku Opolskim, Ochotnicza Straż Pożarna, Publiczna Szkoła Podstawowa z oddziałem przedszkolnym, Koło Emerytów i Rencistów, parafia katolicka.

W Kamieniu Śląskim odbywa się kilkadziesiąt przedsięwzięć środowiskowych rocznie: wodzenie niedźwiedzia, bale karnawałowe dla dzieci i dorosłych, koncerty kolęd, spotkania z okazji Dnia Kobiet, spotkania mężczyzn „Józefek”, festyny kulturalne i sportowe, spotkania ze św. Marcinem, spotkania opłatkowe. Projektem wiodącym jest Jarmark Odpustowy „U św. Jacka” i Międzynarodowe Zawody w Rzucie Kamieniem.

Adaptacja budynku starego wodociągu z przeznaczeniem na Izbę Tradycji to jeden z istotniejszych projektów inwestycyjnych ostatnich lat, mający na celu ocalenie od zapomnienia przedmiotów codziennego użytku, jakimi posługiwali się kiedyś mieszkańcy. W 2004 roku w „odnowionym” sołectwie obchodzono jubileusz 900-lecia.

Warto podkreślić, iż Kamień Śląski to wieś, której szeroko pojęta odnowa rozpoczęła się już w roku 1994, z chwilą oddania społeczeństwu odbudowanego przez opolską Kurię Diecezjalną parafu – miejsca urodzenia św. Jacka.

„Sebastianeum Silesiacum”, stworzone w miejscu zrujnowanych przypałacowych stajni, stało się kolejnym magnesem przyciągającym do gminy Gogolin turystów, pielgrzymów, kuracjuszy i kolejnych inwestorów.

Kamień Śląski jest wzorcem współpracy organizacji lokalnych, mieszkańców, Kurii Diecezjalnej i gminy Gogolin. Niepozorna wieś stała się w ciągu kilkunastu lat jedną z najbardziej atrakcyjnych miejscowości województwa opolskiego. Dorocznie odwiedza ją ponad 100.000 osób.

„Zjednoczona Europa – bogata w różnorodności i wyzwania dla Odnowy Wsi” – tak brzmiało motto VI Europejskiego Kongresu Odnowy Wsi, który odbył się po raz pierwszy na terenie wiejskim w Kamieniu Śląskim. Rok 2007 to ważna data w kalendarium regionalnych wydarzeń 15-lecia Odnowy Wsi.

Kongres w najpiękniejszej wsi

Kongres został zorganizowany przez Europejskie Stowarzyszenie Rozwoju Obszarów Wiejskich i Odnowy Wsi ARGE w Wiedniu, Samorząd Województwa Opolskiego i Gminę Gogolin, przy zaangażowaniu mieszkańców. Kongres koncentrował się na zagadnieniach przyszłości Odnowy Wsi w Europie, optymalnych kierunkach rozwoju przestrzeni wiejskich.

Uczestnicy podkreślali, iż negatywnym przekształceniom przestrzeni wiejskiej należy przeciwdziałać za pomocą instrumentów prawnych. Planowanie przestrzenne winno chronić integralność wiejskich jednostek osadniczych, wymuszać koncentrowanie zabudowy, wspierać tworzenie centrów miejscowości. W strukturze gminy lub powiatu powinno funkcjonować fachowe doradztwo dla inwestorów prywatnych. Koniecznością jest wypracowanie spójnego systemu ochrony dziedzictwa kulturowego wsi, zachowanie krajobrazu wiejskiego, lokalnego i regionalnego stylu form architektonicznych.

W trakcie Kongresu podjęto dyskusję nad skutkami dla programu Odnowy Wsi, jakie niesie ze sobą rozszerzenie Unii Europejskiej, nad sposobami wykorzystania dobrych i sprawdzonych praktyk europejskich w krajach, w których proces Odnowy Wsi dopiero się rozpoczyna.

Został również podsumowany dorobek krajowy, przeanalizowano szansę, jaką jest wsparcie Odnowy Wsi przez Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013.

Zgodnie ze stanowiskiem uczestników VI Europejskiego Kongresu Odnowy Wsi projekty realizowane w latach 2007-2013 otrzymują dofinansowanie z UE, gdzie kwalifikowane są koszty:

- > budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów publicznych, pełniących funkcje kulturalne, w szczególności świetlic i domów kultury;
- > budowy, przebudowy lub remontu obiektów sportowych, ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, placów zabaw, miejsc rekreacji, służących do użytku publicznego;
- > zakupu towarów służących przedsiębiorcom, a związanych z kultywowaniem tradycji społeczności lokalnej oraz tradycyjnych zawodów;
- > kształtowania centrów miejscowości jako obszaru przestrzeni publicznej, w szczególności poprzez modernizację placów, parkingów, chodników, oświetlenia ulicznego;
- > urządzania i porządkowania terenów zielonych, parków i innych miejsc wypoczynku;
- > budowy, przebudowy lub remontu małej infrastruktury turystycznej;
- > zagospodarowania zbiorników i cieków wodnych na rzecz rekreacji lub poprawy estetyki miejscowości;
- > rewitalizacji budynków zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury,

*W kongresie uczestniczyło 860 osób:
goście z Austrii, Niemiec, Belgii,
Czech, Ukrainy, 250 liderów lokalnych
z 14 regionów Polski, 380 liderów
lokalnych z gmin województwa
opolskiego, 41 prelegentów.*

odnawianie lub konserwacja lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci;

- > zakupu i restauracji obiektów charakterystycznych dla danego regionu lub tradycji budownictwa wiejskiego i ich adaptacji na cele publiczne;
- > budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług, w szczególności pawilonów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn;
- > odnawiania elewacji zewnętrznych i dachów w zabytkowych obiektach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków;
- > wyburzania i rozbiórki zdewastowanych budynków i budowli publicznych w celu uporządkowania terenu w miejscowości, jeżeli nie-
możliwe jest ich odrestaurowanie i dalsze użytkowanie.

Program Odnowa Wsi trafił w Kamionku na wyjątkowo podatny grunt. W jego realizację angażują się zarówno starsi mieszkańcy, jak i młodzież. Działają wspólnie, a nie każdy sobie. Cieszy fakt, że mieszkańcy nie tylko dbają o własne posesje, ale chętnie uczestniczą w pracach społecznych, nie traktując ich jak relikw z minionej epoki – mówi **Sabina Placheta**, sołtyska wsi Kamionek.

Przystąpienie w 2003 roku do programu Odnowa Wsi wyzwoliło w sołectwie Kamionek społeczną energię. Początkowo mieszkańcy zaangażowali się szczególnie w upiększenie własnych posesji, co znacznie poprawiło wizerunek miejscowości. Przy wjazdach ustawiono cokoły kamienne z nazwą wsi. Powstały skwery zieleni, a w lesie atrakcyjne miejsce spotkań mieszkańców.

Kamionek

śródleśna oaza

Największym wyzwaniem dla społeczności Kamionka było zaplanowanie i stworzenie centralnego miejsca na wsi, które byłoby na tyle atrakcyjne, by stać się chlubą sołectwa, ale przede wszystkim centrum, placem zabaw, spotkań i relaksu.

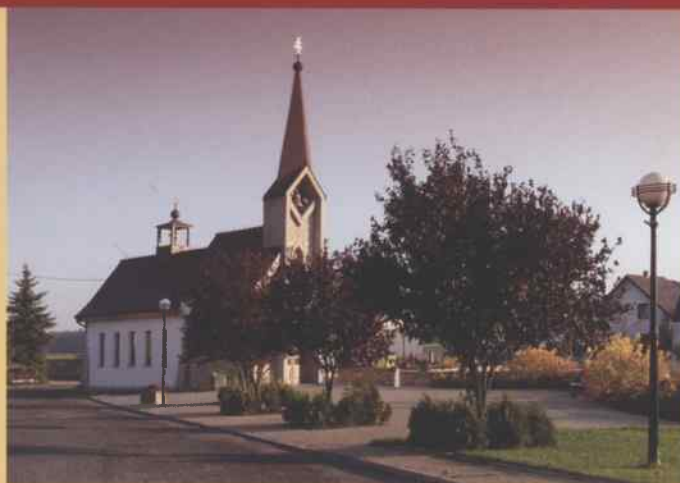
Kwota 170 tys. zł dofinansowania unijnego, wizja, woła zmiany... i niepozorna śródleśna wioska Kamionek zamieniła się w jedną z najładniejszych na Gogolińskiej Ziemi. Centrum wsi wygląda po rewitalizacji tak, jakby zbudowano je dostojnie „od nowa”.

Staw, oczyszczony i wyłożony kamieniem wapiennym i cegłą, ścieżki spacerowe, altanka, ławeczki, stylowe latarnie, trawniki i ozdobne nasadzenia to dodatek do odbudowanej studni, z którą związana jest miejscowa legenda.

Wysiłek mieszkańców został doceniony przez władze województwa opolskiego. Kamionek został uhonorowany zaszczytnym III. miejscem w konkursie Piękna Wieś Opolska w kategorii Najpiękniejsza Wieś w roku 2009, a projekt „Zagospodarowanie Stawu Wiejskiego w Kamionku” stał się wzorcowym w skali ogólnopolskiej.

W 2007 roku zawiązało się Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Kamionek. Jego głównym zadaniem jest prowadzenie przedszkola w budynku wyremontowanym i przekazanym przez Gminę Gogolin. Działa tam świetlica z dwoma stanowiskami komputerowymi z dostępem do internetu, zakupionymi w ramach małych grantów Gminy Gogolin: 9.000 zł to kwota wyasygnowana z budżetu gminy, a 9.500 zł to kwota wsparcia przez mieszkańców.

Górażdże

wieś na żółtej skale

Nazwę tej wsi trudno wymówić cudzoziemcom i odczytać jej brzmienie w internecie:

www.gorazdze.com. W XIX wieku rozpoczęto tu wydobywanie wapieni triasowych, używanych do produkcji wapna. Dziś Górażdże to jedna z największych w kraju kopalni tego surowca. Górażdżańskie kamieniołomy urzekają swym naturalnym pięknem. Niczym dzikie kaniony uwodzą fotografików i filmowców, inspirują malarzy, są kopalnią bioróżnorodności, unikatowych skarbów dla badających skalne tarasy geologów, biologów, ekologów. A dla mieszkańców gminy: pracodawcą, rzecz można – żyłą złota.

Głównym celem, który udało się zrealizować, było powstanie w 2009 roku szkoły stowarzyszeniowej. Dzięki temu wieś

bardzo się zintegrowała. Wokół szkoły gromadzi się wielu aktywnych mieszkańców – mówi liderka **Leokadia Okos**.

Tu organizowane są jarmarki świąteczne, spotkania jasełkowe, opłatkowe.

Organizuje się również międzynarodowe wymiany z uczniami z Niemiec i Ukrainy.

Mieszkańcy chętnie wspierają potrzebujących, kilkakrotnie organizowano zbiórki darów dla Ukrainy i Białorusi. Dobrze współpracują ze sobą lokalne grupy działania, takie jak klub sportowy, straż pożarna i grupa parafialna.

Kamień wapienny, podstawowy surowiec w przemyśle cementowo-wapienniczym, przeżywa w gminie Gogolin swój renesans jako budulec, materiał dekoracyjny, jest wykorzystywany coraz śmielej w architekturze ogrodowej. W świadomości mieszkańców ten pozytywny trend, nawiązujący do tradycji sprzed stuleci, odrodził się dzięki programowi Odnowa Wsi.

W kwietniu 2002 roku w Górażdżach odbył się I Polski Kongres Odnowy Wsi, który stał się inspiracją dla województwa śląskiego, a potem także dla kolejnych województw.

W 2005 roku miejscowość Górażdże oficjalnie przystąpiła do programu Odnowa Wsi, w 2008 roku zawiązało się Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Górażdże, którego głównym celem jest prowadzenie szkoły stowarzyszeniowej. Cenną inicjatywą lokalnego społeczeństwa jest organizowanie wydarzeń, które nawiązują do tradycji białego górnictwa, jak np. festyn „Odkrywamy nasze dziedzictwo”.

Rok 2003 był rokiem szczególnym dla Malni ze względu na jubileusz 700-lecia miejscowości. Mieszkańcy udekorowali wieś oraz zorganizowali dwudniowe uroczystości. Po przeliczeniu kosztów włożonej pracy (1.200 roboczogodzin) otrzymano kwotę 22.000 zł. Mieszkańcy 14-krotnie pomnożyli każdą złotówkę, którą otrzymali z budżetu gminy.

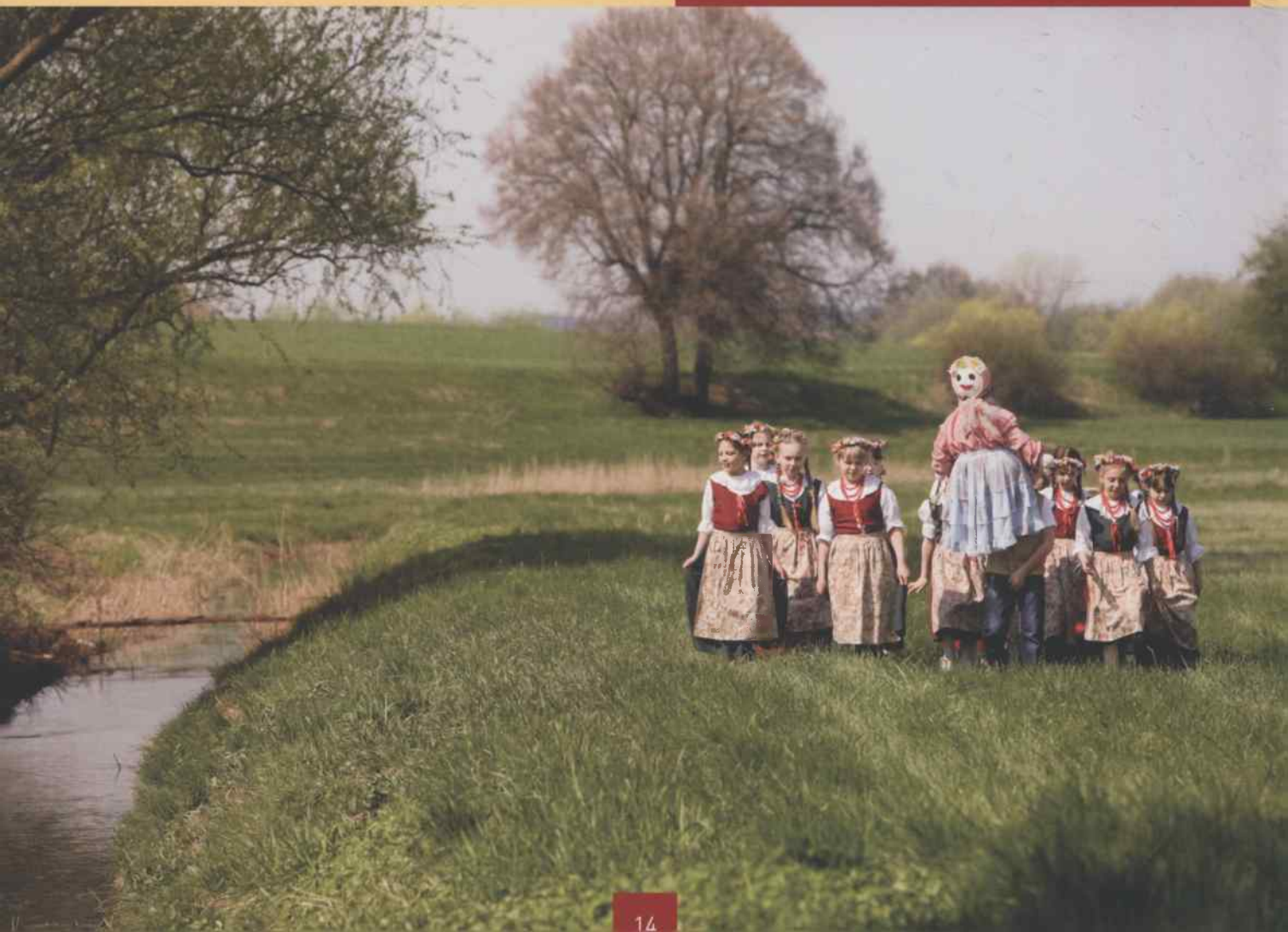
W 2005 roku Malnia otrzymała wyróżnienie za Najlepszy Projekt Odnowy Wsi: „Zmiana aranżacji przestrzenno-architektonicznej Centrum Wsi w Malni”. Z inicjatywą urządzenia centrum kulturalno-sportowego wsi wyszli mieszkańcy, sugerując Radzie Sołectkiej, że obiekt i tereny przyszkolne można przekształcić w miejsce spotkań.

Urządzenie centrum kulturalno-sportowego ze świetlicą, biblioteką, filią Caritasu i placem wiejskich spotkań znacznie zintegrowało społeczność Malni. Projekt zrealizowano w latach 2005 – 2007.

W 2008 roku w ramach projektu „Wioska internetowa” urządzono salę multimedialną z 10 stanowiskami komputerowymi. Kwota dotacji: 100.000 zł. Dodatkowo, w ramach małych grantów Gminy Gogolin, mieszkańcy napisali projekt na instalację bezprzewodowego internetu. Wkład z budżetu gminy: zakup nadajnika HOT SPOT – 10.000 zł. Mieszkańcy: pomoc przy montażu nadajnika i jego skonfigurowaniu, obsługa nadajnika, pomoc w instalacji nadajników odbiorczych, fachowa obsługa informatyczna, aktualizacja strony www – 7.000 zł.

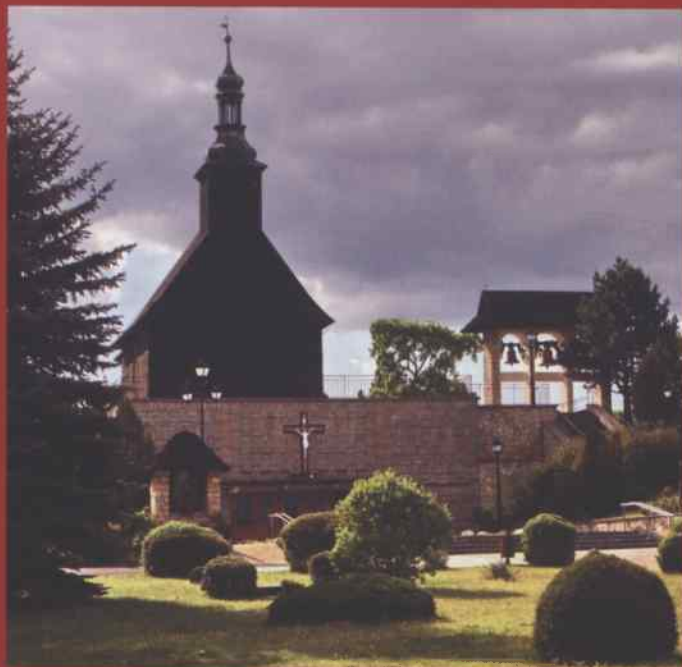

*Kościół, który pomogliśmy odremontować i skwer w centrum wioski to nasze wizytówki, z tych inwestycji jesteśmy najbardziej dumni – mówi sottom i lider odnowy wsi w Malni, **Andrzej Kubiczek**. Aby nasz skwer w pełni służył najmłodszym mieszkańcom, planujemy zakup karuzeli i huśtawek. Kolejnym zadaniem, jakie sobie wyznaczaliśmy, to systematyczne unowocześnianie urządzeń zabawowych i zapewnienie ich bezpiecznego funkcjonowania oraz zbudowanie siłowni na boisku szkolnym.*

Malnia

wieś z kościołem na kościele

Malnia kojarzy się najczęściej z wizerunkiem charakterystycznego „kościoła na kościele”. W latach 70-tych sprowadzono tu zabytkowy drewniany kościółek z Kostowa k/Kluczborka i ustawiono go na dachu świątyni murowanej.

Z tej miejscowości wywodzi się beatyfikowany w 1999 roku o. Józef Cebula OMI, który zginął męczeńską śmiercią w Mauthausen.

Stowarzyszenie „Ziemia Malińska” zostało powołane w grudniu 2008 roku. Liczy 21 członków, współpracuje z Radą Sotecką i Zarządem Mniejszości Niemieckiej w Malni. Wspólnie organizują corocznie festyn wiejski, spotkanie mikotajkowe, Dzień Kobiet, Dzień Dziecka, spotkanie opłatkowe, wodzenie niedźwiedzia, zimowy kulig.

Najważniejsze osiągnięcia w programie Odnowa Wsi:

- > budowa placu zabaw przy przedszkolu,
- > zagospodarowanie skweru w centrum – mini plac zabaw,
- > współudział w remoncie zabytkowego kościoła drewnianego.

*Dumą naszej wsi jest Centrum Aktywizacji Wiejskiej. Jest to miejsce, które bardzo jednoczy mieszkańców, tu również tętni życie kulturalne Choruli. Drugim takim miejscem jest nasz plac zabaw. Został on zbudowany dzięki pomocy Gminy, ale również dzięki wielkim staraniom mieszkańców – mówi sőtys **Irena Kubiczek**.*

Chorula to wieś zaznaczona na gospodarczej mapie świata i zapisana na kartach współczesnej historii Kościoła. To w Choruli znajduje się największa, najnowocześniejsza cementownia w Europie, należąca do światowego koncernu HeidelbergCement.

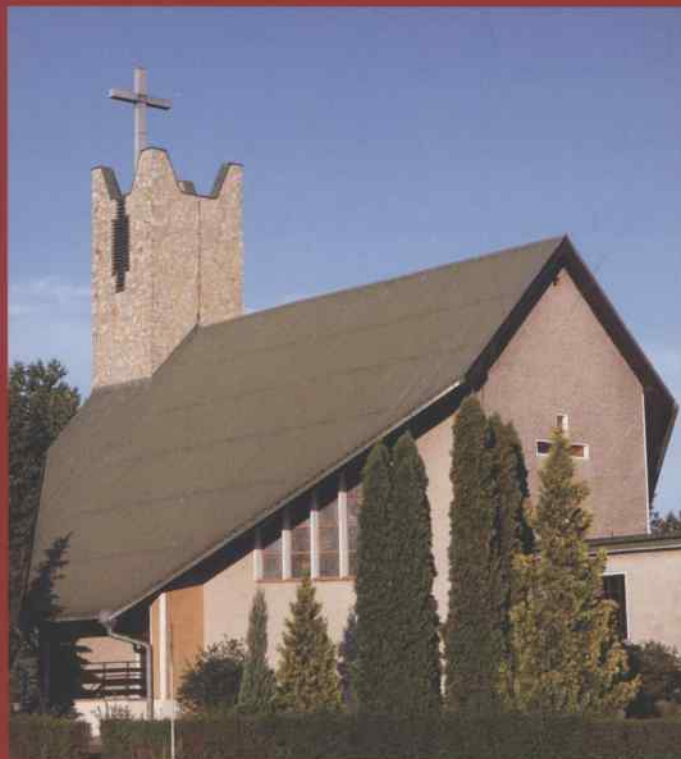

Chorula

módl się i pracuj

W bezpośrednim sąsiedztwie cementowni stoi skromna bryła miejscowego kościoła. Kamień węgielny pod jego budowę poświęciło dwóch papieży: 21 czerwca 1983 roku papież Jan Paweł II na Górze Św. Anny, a pięć dni później, podczas mszy polowej w Choruli – wspólnie z biskupem Alfonsiem Nossolem poświęcił go kardynał Joseph Ratzinger – obecny papież Benedykt XVI. Nawiązując do sąsiedztwa cementowni i świątyni oraz do przesłania św. Benedykta powiedział mieszkańcom, aby żyli w harmonii pomiędzy pracą a modlitwą.

Benedyktyńskie przesłanie kardynała, przyszłego papieża to duże wyzwanie dla społeczności Choruli. Wspólna praca na rzecz harmonijnego wizerunku wsi, jej odnowy rozpoczęła się przy wsparciu samorządu Gogolina w roku 2004, gdy sołectwo przystąpiło do programu Odnowa Wsi. Największą inwestycją ostatnich lat było utworzenie Centrum Aktywizacji Wiejskiej (2009).

Stowarzyszenie „Wykuwamy Przyszłość” w Choruli powstało z inicjatywy mieszkańców oraz władz samorządowych Gogolina w kwietniu 2010 roku.

Celem stowarzyszenia jest realizacja zadań na rzecz rozwoju wsi Chorula, a w szczególności realizacja i wspieranie działań Planu Odnowy Miejscowości Chorula, promocja wsi, aktywizacja mieszkańców do działań na rzecz wsi, realizacja programów ochrony środowiska, a także upowszechnianie zdrowego stylu życia.

Stowarzyszenie działa w ścisłej współpracy z organizacjami istniejącymi już od wielu lat na wsi, także z Radą Sołecką, kołem terenowym Mniejszości Niemieckiej.

Stowarzyszenie organizuje warsztaty językowe, redaguje stronę internetową, wydaje kartki świąteczne, folder informacyjny, przygotowuje dokumentację filmową, organizuje konkurs plastyczny i wystawę prac pokonkursowych, przedstawiających tradycyjne obyczaje wiejskie.

Odrowąż

wieś z patronem

Nazwa Odrowąż nawiązuje do nazwiska starego, śląskiego rodu, z którego wywodzi się św. Jacek. Wieś Odrowąż założył hrabia Karol Larisch, nazywając ją ku czci świętego, urodzonego w pobliskim Kamieniu Śląskim.

Stowarzyszenie Wsi Odrowąż liczy 20 osób. Sołectwo przystąpiło do programu Odnowa Wsi w roku 2004.

Zrealizowane działania:

- > budowa boiska do siatkówki plażowej na terenie placu wiejskiego – powiększenie placu wiejskiego,
- > zagospodarowanie terenu po byłym obiekcie handlowym,
- > odrestaurowanie kapliczki św. Urbana,
- > odnowienie pomnika poległych mieszkańców Odrowąży wraz z otoczeniem.

Najbardziej jesteśmy dumni z naszego placu wiejskiego, który jest systematycznie doposażany i odnawiany. Naszą dumą jest również Centrum Aktywizacji Wiejskiej – nie każda wieś może poszczycić się takim obiektem.

*Odrowąż jest jedną z najmniejszych wiosek w gminie, a mimo to nasi mieszkańcy są bardzo zaangażowani w codzienne życie wsi, współpracuje nam się bardzo dobrze – mówi sołtys i lider Odnowy Wsi w Odrowążu, **Rudolf Bekiesz**.*

Stowarzyszenie zajmuje się organizacją cyklicznych imprez: Wodzenie Niedźwiedzia, Topienie Marzanny, kulig zimowy dla mieszkańców, Palenie Żuru, Dzień Dziecka na placu wiejskim, turniej siatkówki plażowej sołectw gminy Gogolin o puchar sottsya, festyn wiejski, coroczne spotkanie i zabawa taneczna dla wszystkich aktywnych mieszkańców, spotkanie opłatkowe. Stowarzyszenie inspirowa mieszkańców do uczestnictwa w gminnych dożynkach i pielęgnowania zwyczaju wypłatania pięknych koron żniwnych.

Współcześnie życie kulturalne i aktywność społeczna w Odrowążu skupia się świetlicy wiejskiej, utworzonej w budynku remizy OSP. W 2009 roku uruchomiono tu pięć stanowisk komputerowych, dzięki udanej realizacji projektu „Wioska internetowa – kształcenie na odległość na terenach wiejskich”.

Najbliższe plany to budowa skweru rekreacyjnego na miejscu byłego sklepu, przeniesienie świetlicy wiejskiej do Centrum Aktywizacji Wiejskiej, budowa parkingu i przebudowa placu zabaw dla dzieci.

W dorobku folklorystyki opolskiej Odrowąż ma już swoje zapisane lau-rami karty. Wieś słynie z pięknych koron żniwnych, wykonywanych przez miejscowe gospodynie. Te dzieła sztuki aż pięciokrotnie zdobyły w ostatnich latach pierwsze miejsce w konkursach na najpiękniejsze korony żniwne na szczeblu wojewódzkim.

Korona z Odrowąża promowała województwo opolskie na dożynkach prezydenckich w Spale w roku 2009.

Zakrzów i biały riesling

Zakrzów to mała, położona ustronnie wioska, nieopodal sanktuarium na Górze Św. Anny. Mieszkańcy w ramach programu Odnowa Wsi wspólnie wyremontowali siedzibę OSP, miejscową szkołę, zbudowali boisko do piłki nożnej, siatkówki, tenisa ziemnego. W centrum wsi obok kapliczki zagospodarowali plac, służący spotkaniom integracyjnym pod namiotem.

Od 2011 roku dumą Zakrzowa jest odbudowany przez przybyłego z Niemiec Siegmunda Dransfelda pałac – dawna siedziba rodu Madelungów. Mieści się w nim stylowa restauracja i hotel. Kilka lat wcześniej gospodarz założył na swoich polach winnicę. Biały riesling z Zakrzowa stanie się kolejnym produktem lokalnym, promującym gogolińską ziemię i Opolszczyznę.

Moim celem od dnia, gdy tu zamieszkałem, było pokazanie ludziom, że bardzo wiele da się zrobić razem. Optymizm bez względu na chwilowe niepowodzenia, wiara,

*pasja – to moje dewizy – mówi lider Odnowy Wsi **Siegmund Dransfeld**.*

Pałac w Zakrzowie zwyciężył w ogólnopolskim plebiscycie „Modernizacja Roku 2011” i zajął pierwsze miejsce w kategorii „hotele”.

Dąbrówka

– wieś z jajem

To najmniejsza wioska w gminie Gogolin. Większość przedsięwzięć mieszkańcy planują i organizują wspólnie z sąsiednim Zakrzowem. Amatorzy historii górnosłaskiej ziemi odnajdą w pobliżu grób rodu Madelungów – właścicieli okolicznych pieców wapienniczych.

W programie Odnowa Wsi sołectwo uczestniczy od roku 2007. Bardzo ważnym etapem w rozwoju społecznych działań było założenie stowarzyszenia Kraina Białej Damy w roku 2010. Najcenniejszym efektem programu było powstanie obiektu sportowego przy PSP w Zakrzowie, który służy obu wioskom.

Aktualnie sołectwo uczestniczy w projekcie „Sport i rekreacja przyszłością naszych dzieci i czynnikiem rozwoju wsi”.

Dla mieszkańców naszej wsi promowanie się poprzez udział w kiermaszach, organizowanie konkursowych

stoisk kulinarnych z potrawami regionalnymi, no i czasem wygrywanie - to nie praca, lecz przyjemność i dobra zabawa.

*To także świadomość tworzenia i kultywowania miejscowych tradycji oraz okazja do spotkania się w gronie ludzi z pasją, pokazanie, że małe może być piękne – mówi sołtys wsi, **Jolanta Korzeniec**.*

Gogolin-Kartubiec

w rękach kobiet

Stowarzyszenie „Nasz Kartubiec” działa od 2009 roku w ścisłej współpracy z zarządem dzielnicy, kołem DFK, aktywnymi członkiniami „Naszego Klubu”, radą parafialną, sekcją hodowców gołębi pocztowych.

Dziesiątki imprez rocznie, laury w konkursach, integracja, a przy tym wspaniała zabawa i satysfakcja, że dzielnica pięknieje, a ludziom chce się pracować razem dla swojego skrawka gogolińskiej ziemi – to wszystko inspirowało do nowych projektów. Skubanie pierza, babski comber, szydełkowanie, robótki na drutach, gotowanie regionalnych potraw, organizowanie zabaw, spotkania „kartubieckich roczników” – to ułamek wspólnych działań w dzielnicy Kartubiec. Panie chętnie organizują warsztaty, by uczyć młodszych albo podpatrywać wzory w Kartubcu nieznane, takie jak prace wykonywane z drutu przez słowackich „drotarów” z Kusyckiego Nowego Mesta. Partnerzy nauczyli się w rewanżu wypłacać korony żniwne.

*W naszej dzielnicy powstają nowe zakłady pracy, mamy kościół, halę sportową, klub, przedszkole, szkołę podstawową, ale brakuje nam boiska, które chcemy wykonać wspólnie z gminą. I ocalić od zapomnienia to, co jeszcze pozostało po naszych przodkach. Potrawy lokalne przyrządzamy po mistrzowsku, ale jeszcze ich nie wypromowaliśmy, na przykład własną recepturę na ziołową herbatę z miodem – mówi liderka **Waltrauda Wicher**.*

Wielką frajdą było przygotowanie strojów i ról do baśni „Królowa Śnieżka”. Scenka z paniami z Kartubca w rolach krasnoludków ozdabia kalendarz gminny na 2012 rok.

Członkowie Stowarzyszenia zaangażowali się w prace pomocnicze przy malowaniu kościoła, czyszczeniu mosiężnych obrazów drogi krzyżowej, ołtarza, montażu lamp.

W każdy piątek odbywają się w Kartubcu zajęcia dla pań 50+ w „Naszym Klubie” i warsztaty plastyczne dla dzieci. W grudniu 2011 panie z „Naszego Klubu” zajęły I miejsce w konkursie na najpiękniejszy stół bożonarodzeniowy, organizowanym przez Stowarzyszenie Kraina Św. Anny.

Gogolin - Strzebniów

wieś w mieście

Strzebniów zabudowę ma wiejską, a leży w mieście. To dzielnica Gogolina. Jesienią 2011 roku aktywni mieszkańcy dzielnicy zawiązali Stowarzyszenie „Piękny Skrawek Gogolina-Strzebniów” i o ten swój skrawek dbają jak należy. Miejscem, gdzie najbardziej lubią się spotykać, oprócz atrakcyjnej, wyremontowanej świetlicy i altanki jest odrestaurowana własnymi siłami kapliczka św. Jana Nepomucena. Razem można realizować śmiałe i pożyteczne zadania, jak akcja „Rodzice dzieciom”, zorganizowana wspólnie ze szkołą podstawową. Cel – tym razem zbiórka krwi dla potrzebujących.

*Wspólnymi siłami
zbudowaliśmy altanę,
gdzie się bawimy,
i organizujemy imprezy
integracyjne. W najbliższym czasie chcielibyśmy
doposażyć plac zabaw przy świetlicy i zbudować
boisko do siatkówki – mówi liderka,
Urszula Konieczny.*

Integracji mieszkańców służy też świetlica młodzieżowa, która mieści się w budynku byłego przedszkola. Została wyremontowana i oddana do użytku w 2007 roku. Sala dla 60 osób z aneksem kuchennym i pełnym wyposażeniem służy wszystkim mieszkańcom. Tu odbywają się zajęcia plastyczne, techniczne, rekreacyjno-sportowe, turnieje tenisa stołowego, bilarda.

*Aktualnie naszym
największym zadaniem
jest rewitalizacja stawu
wiejskiego przy remizie.
Będzie piękny, z wysepką.*

*To tam już od 2013 roku będziemy organizowali
wszelkie imprezy plenerowe – mówi liderka
Ewelina Ledwoń.*

fol. Roman Hlawacz

Obrowiec, prastara wieś położona w nadodrzańskej dolinie, wyróżnia się wśród pozostałych miejscowości gminy Gogolin swą przebogatą historią, pełną tajemnic templariuszy oraz kulturą ludową. To właśnie z Obrowca pochodzi słynna rodzina Lipków, a wśród nich szczególnie zasłużony dla folkloru ziemi gogolińskiej twórca, zmarły niedawno Jerzy Lipka. Obrowiec to skarbiec. Stąd czerpią inspiracje twórcy ludowi: kroszonkarze, twórcynie koron zniwnych. Dziś, gdy legendy o templariuszach mocno już przyblakły, Stowarzyszenie „Razem dla Obrowca”, działające tu od 2009 roku wymyśla dla swych mieszkańców atrakcje, które tączą ludzi podczas wspólnej „parafiady”, biesiady dożynkowej i widowiskowego „palenia żuru”.

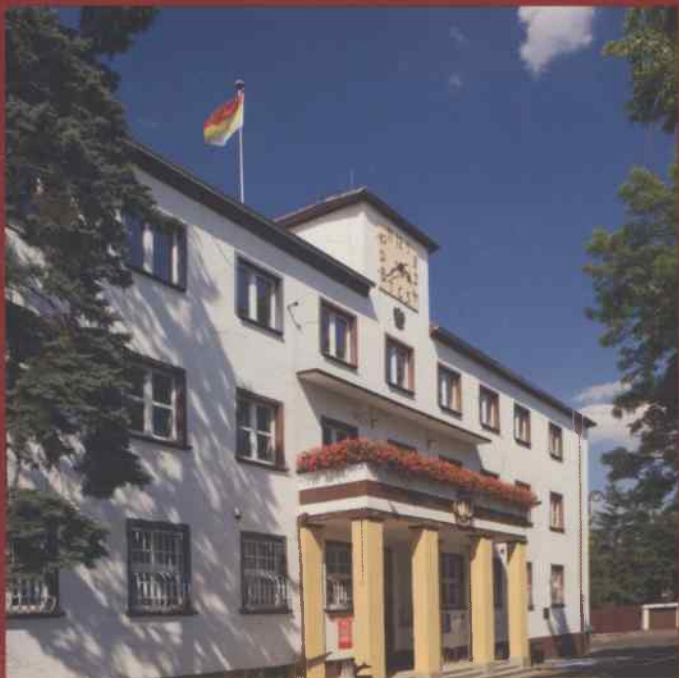
Obrowiec

u źródeł tradycji

Gmina Gogolin

awangardą Odnowy Wsi

Gogolin posiada bodaj największe w regionie doświadczenia i sukcesy w realizacji programu Odnowa Wsi. Dlatego właśnie tutaj trafiają zagraniczne i krajowe delegacje, tutaj czerpią wzorce liderzy, tu odbywają się seminaria, warsztaty, kongresy. W każdym sołectwie opracowano i wyeksponowano tablice informujące o atrakcjach miejscowości i okolicy.

Rok 2010 szczególnie zaowocował jakością wspólnie wykonanych działań lokalnych w ramach akcji Wieś Przyszłości.

Utworzony fundusz sołecki w wysokości ponad 200 tys. zł pomógł mieszkańcom zrealizować zadania, które sami zaproponowali:

Chorula: doposażenie Centrum Aktywizacji Wiejskiej (27.753 zł); **Dąbrówka, Zakrzów:** remont przystanku autobusowego i doposażenie świetlicy (13.288 zł); **Góraždze:** budowa altany i zagospodarowanie świetlicy (33.640 zł); **Kamień Śląski:** zagospodarowanie skweru przy ul. Ligonii (33.640 zł); **Kamionek:** remont nawierzchni, zakup kosiarki, montaż punktów oświetleniowych (27.686 zł); **Malnia:** renowacja zabytkowego kościoła drewnianego (30.175 zł); **Odrowąż:** budowa budynku gospodarczego (6.000 zł) i zakup kosiarki (9.300 zł); **Obrowiec:** zagospodarowanie terenu na miejsce spotkań wiejskich i adaptacja pomieszczeń parafialnych na salę wiejską (24.356 zł); **Zakrzów:** zagospodarowanie terenu przy kompleksie boisk na miejsce spotkań mieszkańców (22.741 zł).

Jednym z najnowszych działań promujących piękne gogolińskie obszary wiejskie jest odtworzenie Europejskiej Drogi Św. Jakuba „Via Regia”, której fragment przebiega przez teren gminy. Droga jest wpisana w sieć europejskich szlaków wspieranych przez Unię Europejską, a prowadzi do Santiago de Compostella w Hiszpanii.

Realizacja programu Odnowa Wsi wzmacnia proces rozwoju obszarów wiejskich, aktywizuje mieszkańców, przyczynia się do zakładania stowarzyszeń, które pozyskują środki zewnętrzne z programów i konkursów ogłaszanych przez ministerstwo i UMWO. Większe zaangażowanie mieszkańców przekłada się na podniesienie atrakcyjności miejscowości, powstają nowe obiekty i przedsiębiorstwa. Mieszkańcy remontują własne posesje i kreują pozytywny wizerunek wsi. Dodatkowo, w ramach ogłoszonego konkursu, stowarzyszenia otrzymały z budżetu gminy po 6.000 zł na realizację przedsięwzięć w zakresie animacji społeczno-kulturalnej. Corocznie liderzy dokumentują w sprawozdaniach, jaki wkład pracy własnej został włożony w upiększanie, rozwijanie miejscowości w porównaniu do kwoty, którą otrzymali z budżetu gminy. Samorząd wydaje złotówkę, a mieszkańcy dzięki własnemu zaangażowaniu oraz sponsorów pomnażają ten kapitał sześciokrotnie.

W 2008 roku w gminie Gogolin zainicjowano projekt Wieś Przyszłości. Jednym z najważniejszych wyróżników nowoczesnej i zachęcającej do zamieszkania miejscowości jest jej informatyzacja. Gmina Gogolin jako pierwsza w województwie udostępniła darmowy bezprzewodowy internet mieszkańcom. Koszt inwestycji w jednej miejscowości: 8.000 zł. Roczny abonament – 5.000 zł (6 anten). „Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego” w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego na lata 2004–2006 wpłynęła na upowszechnienie programu Odnowa Wsi w Polsce.

Twórcy działający na terenie gminy Gogolin, którzy pielęgnują dorobek pokoleń, dodają jednocześnie swoją część do bogatej skarbnicy lokalnej twórczości ludowej.

Kultura ludowa jest tutaj żywa i wielowymiarowa. Kwitnie sztuka zdobienia wielkanocnych jajek, a miejscowe „kroszonki” charakteryzują się niezwykle bogactwem misternych wzorów. Są uznawane przez etnografów za najpiękniejsze w Polsce. Żywa jest w okolicy Gogolina tradycja zdobienia porcelany w charakterystyczne opolskie wzory kwiatowe. Przez dziesięciolecia lokalną twórczość ludową inspirował nieżyjący już Jerzy Lipka, wywodzący się z Obrowca. Mieszkańcy – z pokolenia na pokolenie – pielęgnują również tradycję tworzenia ziarnkowych i kłosowych koron żniwnych. Korony z gminy Gogolin wygrywają wojewódzkie konkursy, prezentowane są na dożynkach regionalnych i krajowych.

Wielkie dzieła, skromni ludzie

Ocalić od zapomnienia

Wciąż żywa jest tradycja palenia żuru, topienia „Marzanny”, wielkanocnego obmywania się wodą. W ostatnich latach odżyła tradycja „wodzenia niedźwiedzia”, tradycja obchodów dnia św. Marcina. Mężczyźni spotykają się z okazji „Józefka”, a kobiety organizują babski comber i wspólne „szkubanie pierza”.

Wśród dzieci i młodzieży promuje się śląską gwarę, która jest skarbnicą słów, używanych przez naszych przodków.

Mieszkańcy gminy Gogolin bardzo silnie związani są z kulturą rolniczą.

Dlatego pielęgnuje się w tych okolicach liczne zwyczaje ludowe, niektóre wywodzące się jeszcze z czasów pogańskich.

Jesteśmy aktywni

Olbrzymia zmiana zaszła w ciągu ostatnich lat w sołectwach gminy Gogolin. Zmienił się przede wszystkim wygląd miejscowości, ale również sami mieszkańcy, którzy włożyli wiele starań, aby ich wioski wyglądały pięknie i pulsowały życiem. Do tego przyczynił się wydatnie program Odnowa Wsi, dzięki któremu ludzie dostrzegli i znakomicie wykorzystali potencjał historii, otoczenia, natury i własnej energii. Aktywność mieszkańców to także liczne inicjatywy społeczne, które nie tylko integrują mieszkańców, ale podnoszą komfort życia.

Wykorzystaliśmy szansę

Wykorzystaliśmy i wykorzystujemy szansę, jakie istnieją dzięki pozyskiwaniu środków zewnętrznych. Z powodzeniem realizujemy projekty dofinansowane w ramach programu Odnowa Wsi, ale również w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie Kraina św. Anny, Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego. W 2011 roku zrealizowaliśmy 13 różnorodnych projektów na rzecz mieszkańców gminy.

15 lat wdrażania programu Odnowa Wsi przyniosło znakomite efekty. Pozwoliło przede wszystkim na efektywne wykorzystanie ogromnego potencjału, jaki tkwi w sołectwach. Program otworzył również nowe perspektywy, dzięki którym lokalne społeczności mogą wyznaczać i realizować nowe cele. W 2011 roku ogłosiliśmy konkurs „Piękniejsza gmina Gogolin”, jego rozstrzygnięcie nastąpi w 2014 roku. W dalszym ciągu będziemy więc podejmować zadania aktywizujące i integrujące mieszkańców sołectw. Nie zaniechamy jednak działań na rzecz budowania materialnej infrastruktury. Chcemy działać tak, aby nasze sołectwa były atrakcyjne, mieszkańcy czuli się w nich gospodarzami i byli dumni z miejsca, w którym żyją.

Koordinator programu Odnowa Wsi

Krzysztof Reinert

„Gmina Gogolin od lat konsekwentnie realizuje program Odnowy Wsi w wersji jednej z najpełniejszych w regionie. Potraktowała odnowę wsi jako własną politykę w stosunku do obszaru wiejskiego, bardzo konsekwentnie budując systemy wsparcia i standardy wyposażenia wsi w infrastrukturę społeczną i elementy prorozwojowe – zgodnie z modelem „Wieś Przyszłości”, określonym w programie Odnowy Wsi. To działanie uzupełnia i wzbogaca niezwykłą aktywność gminy w wymiarze kulturalnym.

Gogolin ma najwięcej twórców ludowych zaraz po gminie zakopiańskiej, więc jest zupełnym fenomenem. Zwyczajnie z obszarów wiejskich przenikają do miasta Gogolin, gdzie również funkcjonują dzielnice, dysponujące systemem wsparcia. To, co jest – moim zdaniem – szczególną wartością, to budowanie – odnawianie i konstruowanie – wiejskich centrów z użyciem mechanizmów projektowania i planowania – a więc gmina Gogolin nie tylko działa sama, ale także stara się, żeby jej działania były poparte pracą ekspercką”.

Wojewoda Opolski

Ryszard Wilczyński

Publikacja wydana na zlecenie Urzędu Miejskiego w Gogolinie z inicjatywy
Burmistrza Gogolina przy współpracy ze stowarzyszeniami z Gminy Gogolin

Realizacja: Teresa Kudyba

Zdjęcia: Mariusz Przygoda, archiwum Urzędu Miejskiego w Gogolinie

Skład i opracowanie graficzne: akart

Produkcja: tressFILM 2012

